

РЕШЕНИЕ

№ 13973

гр. София, 09.04.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 85 състав, в публично заседание на 16.03.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Биляна Икономова

при участието на секретаря Кристина Петрова и при участието на прокурора Пламен Райнов, като разгледа дело номер **12345** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 285, ал. 1 ЗИНЗС във връзка с чл. 203 и следващите от АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ.

Образувано е по искова молба с вх. № 29350/25.11.2025 г. по описа на АССГ, подадена от А. А. Х. /Х./, [дата на раждане] в С., с постоянен адрес – [населено място], като се иска Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да бъде осъдена да заплати обезщетение в размер на 5 000 лева за претърпените неимуществени вреди в периода от 21.12.2024 г. до 30.12.2024 г. /уточнение от 05.12.2025 г., наименувано искова молба/.

Твърди се, че ищецът е изтърпявал наказание „лишаване от свобода“ в ЦСЗ, 13-та група, камера 3, когато на 21.12.2024 г. в 23:00 ч. на главата му пада част от мазилката на тавана. Отведен е в СБАЛЛС за обработка на отворената кървяща рана, направени са шевове и превръзка, а на 23.12.2024 г. е извършено рентгеново изследване. Твърди, че не била осъществена проверка на помещението, неизправното състояние на което довело до инцидента, причинил телесната повреда. Претендира присъждане на справедливо обезщетение за неимуществените вреди - понесената болка, страдание и страхова невроза, причинени в периода от 21.12.2024 г. до 30.12.2024 г. Сочи, че именно ГДИН като специализирана структура, юридическото лице към Министъра на правосъдието, отговаря за стандарта и състоянието на помещенията, в които осъдените на лишаване от свобода изпълняват своите присъди и следва да гарантира сигурен престой в тях. Претендират се и разноски.

В съдебно заседание ищецът А. А. Х. /Х./, редовно призован, не се явява. Чрез процесуалния си представител поддържа иска и моли същият да бъде уважен като основателен и доказан. Твърди се, че съкилийниците и служителите на ГДИН сочат падането на мазилката и получените

наранявания. Допълва, че телесната повреда е от падането на мазилка, удостоверено с медицински документи и докладни записки на служители. Счита, че за изтърпения стрес, страхова невроза и нарушен сън не са необходими доказателства. Я. била причинно-следствената връзка. Било необходимо да се извърши проверка на условията в затвора, за да се гарантират нормални такива за изтърпяване на присъдата.

В писмена защита сочи, че е налице бездействие на административния орган, длъжен да осигури безопасна среда на осъдените, изтърпяващи присъди, задължения за контрол и инспекция на помещенията, настъпила вреда и непосредствена причинна връзка между бездействие и причинената вреда.

Ответникът ГДИН, редовно призован, не се представлява. Депозирано е писмено становище относно неоснователността на иска. Не бил осъществен фактическият състав на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС. Неимуществените вреди, сочени от ищеца, не се предполагали, а подлежали на доказване на общо основание чрез ангажиране на доказателства. В случая липсвали доказателства за наличие на нарушено психично или физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на администрацията на ареста или затвора. Моли искът да бъде отхвърлен като неоснователен и недоказан. Претендира юрисконсултско възнаграждение. Представителят на Софийска градска прокуратура, редовно призована, счита предявеният иск за недоказан. При доказан иск размерът бил превишен.

Въз основа на твърденията на страните и приложените по делото писмени доказателства Административен съд София-град, Първо отделение, 85-и състав установи следното от фактическа страна:

А. А. Х. /Х./ е пребивавал в територията на Затвора – [населено място] в периода от 17.08.2024 г. до 12.09.2025 г., когато е освободен. От 22.08.2024 г. до 23.01.2025 г. е бил разпределен на територията на 13-та група.

На 21.12.2024 г. в спално помещение № 3 на 13-та група е възникнал инцидент. В спалното помещение по това време е бил ищецът и още четири лица. От проверка на амбулаторните журналы, съхранявани в СБАЛЛС, не се откриват данни ищецът да е настаняван за лечение в резултат на претърпения инцидент.

Приети са по делото като доказателства:

- докладна записка от мл. инсп. Д., видно от която на 21.12.2024 г. в спално помещение № 3 на 13-та група е паднала част от тавана на банята и е ударила ищеца по главата, след което е извикан дежурният лекар на СБАЛЛС и на А. А. Х. /Х./ е оказана медицинска помощ;

- обяснения от лицата по помещението: А. А. Х. /Х./, Б. Н., М. Б. Х., Араб А. С., С. В., които разказват за инцидента на 21.12.2024 г.;

- съобщение от 22.12.2024 г. от главен надзирател 2-ра степен в Затвора – [населено място], видно от което ищецът е бил конвоиран до СБАЛЛС за преглед при д-р Т., издаден му е ФТУ с констатация за повърхностна рана на главата и е насочен на 23.12.2024 г. за рентген на глава;

- от 22.12.2024 г. сведение от лекуващ лекар и формуляр за регистриране на травматични увреждания на лишен от свобода/задържан от стража, видно от които А. А. Х. /Х./ има увреждане /рана на главата, обработена впоследствие/ в резултат от паднала мазилка, с насрочена рентгенография

- постановления от 06.02.2025 г. и от 19.02.2025 г. на прокурор при СРП, от които се установява фактът на падане на парче мазилка от тавана върху главата на ищеца.

При така установената фактическа обстановка Административен съд – Хасково формира следните правни изводи:

Искът е допустим като подаден от лице с активна процесуална легитимация, което твърди, че е

претърпяло неимуществени вреди, и е насочен срещу юридическото лице, в структурата на което са лицата, от чиито незаконосъобразни бездействия се твърди, че са причинени вредите /чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, чл. 128, ал. 1, т. 6 във връзка с чл. 203, ал. 1, чл. 204, ал. 4 АПК във връзка с чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ и чл. 205, ал. 1 АПК във връзка с чл. 285, ал. 2 ЗИНЗС във връзка с чл. 12, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС/.

Съгласно чл. 205, ал. 1 от АПК „искът за обезщетение се предявява срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чиито незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите“, като в § 1, т. 1 от ДР на АПК е дадена легална дефиниция на административен орган – „органът, който принадлежи към системата на изпълнителната власт, както и всеки носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, включително лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги“. Тъй като прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода, сред които и затворите, се осъществяват от ГДИН, а изпълнението на наказанията е насочено към постигането на неговите цели чрез осигуряването на условия за поддържане на физическото и психическото здраве на осъдените и зачитане на правата и достойнството им /чл. 2, т. 3 ЗИНЗС/, то в конкретния случай ответник е ГДИН /чл. 12, чл. 41, ал. 1 ЗИНЗС/ и именно срещу него е подаден искът, по който е образувано съдебното производство. Извършителите на незаконосъобразното бездействие са служителите в Затвора – [населено място], имащи правомощията да извършват фактически действия, за да предотвратят подлагането на осъдените на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение и поставянето им в неблагоприятни условия.

Съгласно т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. по тълк. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС: „при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаемите административни актове, а при нищожните - това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им“. Съгласно чл. 204, ал. 4 АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за обезщетението. Спазено е изискването по чл. 110 от ЗЗД, приложим на основание § 1 от ЗР на ЗОДОВ, регламентиращ общата петгодишна давност за инициране на производство за присъждане на обезщетение. Последното е преюдициален въпрос, чиито отговор определя и една от предпоставките за основателност на предявения иск за вреди.

Разгледан по същество, искът е от части **ОСНОВАТЕЛЕН**.

1. Съгласно чл. 284, ал. 1 и ал. 2 ЗИНЗС „държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. В случаите по чл. 3, ал. 2 съдът взема предвид кумулативното въздействие върху лицето на условията, в които се е изтърпяло наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, продължителността, както и други обстоятелства, които имат значение за правилното решаване на спора“.

Съгласно разпоредбата на чл. 203, ал. 1 от АПК, към която препраща чл. 285, ал. 1, изр. първо ЗИНЗС, физическите лица могат да предявят иски за обезщетения за вреди, причинени им от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, като въз основа на препращащата норма на чл. 203, ал. 2 от АПК за неуредените въпроси субсидиарно се прилагат правилата на ЗОДОВ. Производството за обезщетения е уредено от законодателя в глава единадесета от АПК, към които препраща и чл. 1, ал. 3 от ЗОДОВ.

На основание чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ „държавата и общините отговарят за вредите, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност, както и за вредите, причинени от действието на отменени като незаконосъобразни или обявени за нищожни подзаконовни нормативни актове“. Увреждането на физическите лица, в случая претърпяването на имуществени и неимуществени вреди, представлява сложен юридически състав, чиито предпоставки следва да са налице кумулативно при търсене на отговорност на съответния административен орган. Ангажирането на отговорността и присъждането на обезщетение е допустимо при наличието на следните елементи: незаконосъобразен административен акт, вреда, причинна връзка между акта и вредата, а в случаите на деяние /действие или бездействие/, противоправност на деянието и причинно-следствената му връзка с настъпилата вреда. За целите на закона е от значение не съществуването на някаква причинна връзка, а същата да е пряка и непосредствена. Под преки вреди следва да се разбират онези, които са типична, нормално настъпваща по време и място последица от незаконосъобразния акт, действие или бездействие. Непосредствени вреди са тези, които са настъпили по време и място, следващо противоправното действие или бездействие, установения за незаконосъобразен акт. Липсата на който и да е елементите от посочения фактически състав води до невъзможност да се реализира отговорността на държавата и общината по предвидения от закона ред.

2. Съобразявайки изложеното по-горе и разпоредбите на чл. 284, ал. 1 и ал. 2 ЗИНЗС, се формира извод, че следва да са кумулативно налични предпоставките:

- нарушение на забраната по чл. 3 ЗИНЗС – бездействие на специализирани органи по изпълнение на наказанията, което следва да е незаконосъобразно;
- настъпили неимуществени вреди в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението по чл. 3 ЗИНЗС;
- пряка и непосредствена причинна връзка между установеното нарушение по чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат, чието обезщетение се претендира.

3. За да бъде квалифицирано едно бездействие като незаконосъобразно такова, е необходимо да бъде установено неизпълнение на задължение за фактическо действие от страна на административен орган или на длъжностно лице от администрацията, като е необходимо да съществува нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. Незаконосъобразното поведение следва да е проявено при или по повод административна дейност.

В конкретния случай се установява, че в Затвора – [населено място], конкретно за помещението, в което е бил настанен ищецът за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода“, не са създадени за последния условия за опазване на физическото и психическото му здраве като лишен от свобода /чл. 128, ал. 1, изр. първо ЗИНЗС /. Не е спорно, че се е отлепила мазилка от тавана на санитарното помещение, която е паднала върху главата на ищеца и го е ранила. С оглед разпределената доказателствена тежест ответникът не представи доказателства за състоянието на помещенията, в които са настанени лишените от свобода, и санитарните помещения, нито че предвид състоянието им на същите са извършвани ремонтни дейности, така че да не се застрашава физическото здраве на лишените от свобода. Липсват данни какви са били битовите и хигиенните условия в деня на инцидента и какви действия са били извършени от затворническата администрация с цел подобряването им. Не се доказва и, че въпреки положените от страна на ответника усилия за поддържане на материалната база в добро състояние, повреждането на същата е вследствие на умишлени действия на самите лишени от свобода.

Лицето е поставено в неблагоприятни условия по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, които са довели

до физическото му увреждане. В резултат на раняването се твърди, че лицето е получило страхова невроза, страхувало се е да заспи, страдало е от главоболие.

Не са налице основания за изключване отговорността по смисъла на чл. 5 от ЗОДОВ, тъй като не се доказва увреждането да е причинено по изключителната вина на пострадалия или пострадалият да е допринесъл за това.

В случая е доказано нарушението по чл. 3 ЗИНЗС.

4. Неимуществените вреди не се нуждаят от доказване, като възражението на ответника в обратния смисъл не се приема за основателно от настоящия състав.

Съгласно чл. 284, ал. 5 във връзка с ал. 1 ЗИНЗС настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Доказването на настъпването на неимуществени вреди, за които нормата на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на главно доказване от ищеца, а на оборване от ответника по пътя на обратното доказване, което всъщност следва да бъде пълно.

В случая ответникът не успя да обори настъпването на неимуществени вреди предвид разпределената доказателствена теост. Поради това и съдът намира за безспорно, че по отношение на ищеца са настъпили неимуществени вреди.

5. Съгласно мотивите на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. по тълк. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС „държавата отговаря за всички вреди, пряка и непосредствена последица от увреждането, която отговорност е обективна и не е обвързана от наличието или липсата на вина у длъжностното лице, пряк причинител на вредите. Елемент от фактическия състав на отговорността на държавата е установяване незаконосъобразността на акта, действието или бездействието на държавния орган - т. е. ако изобщо не са регламентирани в закона, или ако противоречат на материално правни и процесуални норми.“

Съгласно чл. 4 от ЗОДОВ „държавата и общините дължат обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице.“. С оглед горното и разпоредбата на чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ следва да се установи наличие на причинно-следствена връзка между претърпените вреди и незаконосъобразното бездействие.

Обезщетенията за неимуществени вреди се присъждат за конкретно претърпени физически и психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. От падането на мазилката, последвалата медицинска диагностика и главоболие се следват негативни за ищеца преживявания, изразяващи се уплаха от внезапно настъпилия инцидент и в стрес, тревога, неяснота какво точно е неговото здравословно състояние.

6. Наличието на всички елементи за ангажиране отговорността на държавата по реда на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС и чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ е предпоставка искът на А. А. Х. /Х./, да бъде уважен като основателен, но съобразно частта, която е доказана.

Съобразявайки разпоредбата на чл. 284, ал. 2 ЗИНЗС и че на лицето веднага е оказана медицинска помощ, размерът на обезщетението следва да се определи по справедливост /по чл. 52 ЗЗД/, като се отбележи, че самото обезщетение, което има компенсаторна функция, не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия. Съдът приема, че размерът на поисканото обезщетение е завишен и не отговаря на целта на закона да се възмезди лицето за претърпените от него негативни емоции в резултат на настъпилия инцидент.

В случая следва да бъде определено обезщетение в размер на 1 000 лева /след превалутиране - 511,29 евро/, като искът в останалата част до 5000 лева /след превалутиране - 2556,46 евро/, а именно за сумата в размер на 4000 лева /след превалутиране - 2045,17 евро/ следва да бъде отхвърлен като неоснователен.

Разноски:

С оглед изхода от спора и на основание чл. 286, ал. 3 ЗИНЗС в полза на ищеца следва да бъдат присъдени разноски, представляващи държавна такса. Сумата, представляваща уговорено адвокатско възнаграждение, не следва да бъде присъдена като разноски, тъй като липсват доказателства за заплащането ѝ.

Така мотивиран, **Административен съд София-град, Първо отделение, 85-и състав**
Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, със седалище в [населено място], да заплати на А. А. Х. /Х./, [дата на раждане] в С., ЕГН [ЕГН], ЛНЧ [ЕГН], с постоянен адрес – [населено място], сумата в размер на 511,29 евро – обезщетение за претърпените неимуществени вреди в периода от 21.12.2024 г. до 30.12.2024 г., следствие настъпилия в Затвора – [населено място], инцидент – падането на мазилка в помещението, в което е бил настанен ищецът.

ОТХВЪРЛЯ В ОСТАНАЛАТА ЧАСТ иска на А. А. Х. /Х./, [дата на раждане] в С., ЕГН [ЕГН], ЛНЧ [ЕГН], с постоянен адрес – [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, със седалище – [населено място], за присъждане на сумата в размер на 2045,17 евро – обезщетение за претърпените неимуществени вреди в периода от 21.12.2024 г. до 30.12.2024 г., следствие настъпилия в Затвора – [населено място], инцидент – падането на мазилка в помещението, в което е бил настанен ищецът.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, със седалище в [населено място], да заплати на А. А. Х. /Х./, [дата на раждане] в С., ЕГН [ЕГН], ЛНЧ [ЕГН], с постоянен адрес – [населено място], сумата в размер на 5.11 евро, представляваща държавна такса за образуване на производството по делото.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с касационна жалба, подадена в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред тричленен състав на Административен съд София-град.

ПРЕПИС от решението да се изпрати на страните на основание чл. 138, ал. 3 АПК.

СЪДИЯ: